

OP DEN TERUGWEG NAAR DE GRIEKSCHE KUNST

fragment voorbij, dat den geest der Grieksche kunst zuiverder tot uiting brengt dan heel het heirleger dier fraaie en kunstige figuren.

Dikwijls bedoelden zulke copieën getrouwe reproducties te zijn van een bewonderd kunstwerk, meestal uit ouderen tijd. Maar ook in dat geval veranderde de copierende kunstenaar zijn voorbeeld in proporties, in expressie min of meer bewust naar den smaak van zijn eigen tijd. Ja, hoe grooter kunstenaar de copiist, hoe sterker zijn eigen persoonlijkheid zal spreken en de copie van het origineel zal afwijken. Hoe slechter artist, hoe minder kans zijn voorbeeld geestelijk ook maar eenigszins te benaderen. Men denke slechts aan de Dresdensche copie van Holbein's beroemde Madonna te Darmstadt, naar den smaak des tijds gewijzigd. Men stelle zich voor Rubens of zelfs Millet alleen te kennen uit copieën door Van Gogh. En wat geeft Lundens' brave copie van het wezen der Nachtwacht weer?

Dikwijls ook zat slechts de bedoeling voor landgoed of huis te sieren met beelden in den trant van beroemde meesterwerken. Dan werden van vromen zin bezielde godebeelden omgewerkt tot decoratieve figuren voor tuin of hal. Dan gaf de opdrachtgever wijzigingen aan of „verbeterde” de copiist het voorbeeld naar eigen smaak. Dan werden maten en proporties veranderd naar de plaatsing het eischte. Om een keurig stel pendants te vormen werden beelden van rechts naar links omgezet; groepen werden wreed gescheiden, willekeurige beelden tot groepen samengevoegd. Zulke variaties kunnen kunstig, ja zelfs mooi zijn, met Grieksche beeldhouwkunst hebben zij weinig of niets uit te staan.

In beide gevallen werden al te dikwijls bronzen beelden in marmer gecopieerd, hetgeen met groote technische moeilijkheden ging gepaard. De voor het aanzien zoo hinderlijke stutten, die de uitstekende deelen moeten steunen, zijn het gevolg daarvan. Werden marmeren beelden in marmer gecopieerd, dan veranderde toch het aspect door de totaal verschillende werkwijze der Romeinsche copiisten. Want waar de Grieksche beeldhouwer zijn figuur van alle kanten uit het marmerblok hieuw, daar werkten zij slechts van voren en achterkant uit, zoodat veel aan volume en dieptewerking verloren ging. Het best geslaagd zijn dan ook bronzen copieën van bronzen beelden; het kleine bronsje naar Myron's Discuswerper (te München) geeft het origineel in zijn merkwaardige houding oneindig beter weer dan de groote, op zichzelf fraaie marmeren copieën.

Wat geeft het archaïstische Diana-beeld uit Pompeji in zijn popperige stijfheid weer van de stijlvolle gratie — ondanks gebondenheid — der archaïsche meisjesfiguren, zooals wij die van de Akropolis kennen? Wat blijft in de Romeinsche copie der Caryatide over van de wonderbaarlijke combinatie van bouwkundig onderdeel en levende figuur, van